

Merkitystä arjessa

Kokemuksia työn merkityksellisyydestä lastensuojelun sijaishuollon yksikössä

Rina Houni

Saara Laitinen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2026

Sosionomin tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

HOUNI, RINA & LAITINEN, SAARA:

Merkitystä arjessa

Kokemuksia työn merkityksellisyydestä lastensuojelun sijaishuollon yksikössä

Opinnäytetyö 43 sivua, joista liitteitä 2 sivua

Toukokuu 2026

Työn merkityksellisyys tarkoittaa kokemusta siitä, että työ on itsessään arvokasta ja tekemisen arvoista. Työn merkityksellisyys nähdään tutkimuksissa tärkeänä työtyytyväisyyden mittarina ja sisäisen motivaation lähteenä. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työn merkityksellisyyden kokemuksia lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa, mitkä tekijät vahvistavat kokemusta työn merkityksellisyydestä. Tavoitteena on kuvata arjen merkityksellisiä tilanteita ja tuoda esille työn merkityksellisyyttä vahvistavia tekijöitä.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen lastensuojelun sijaishuollon yksikön kanssa ja se toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyön aineisto kerättiin vapaamuotoisella päiväkirjatyöskentelyllä, jonka tarkoituksena oli saada mahdollisimman aito kuvaus arjen merkityksellisyyden kokemuksista. Opinnäytetyön aineisto koostui viidestä kahden viikon ajan kirjoitetusta päiväkirjatekstistä, joita sijaishuollon yksikössä työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset kirjoittivat. Opinnäytetyöhön on tuotu työntekijöiden aitoja kuvauksia työn merkityksellisyyden kokemuksista aineistosta nousseiden sitaattien muodossa. Aineistoa on tulkittu aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Tulosten pohjalta voidaan todeta, että työn merkityksellisyyttä koetaan vahvasti arjen vuorovaikutustilanteissa. Erityisesti asiakaskohtaamiset ja työyhteisön sisällä tapahtuvat vuorovaikutustilanteet koettiin merkityksellisiksi. Tulokset osoittavat työn merkityksellisyyden kokemuksia vahvistaviksi tekijöiksi työyhteisön tuen, työstä saadun palautteen, ammatillisen osaamisen sekä työn yhteiskunnallisen merkityksen.

Asiasanat: työn merkityksellisyys, lastensuojelu, vuorovaikutus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

HOUNI, RINA & LAITINEN, SAARA:
Meaning in Everyday Life
Experiences of Meaningful Work in a Child Welfare Residential Care Unit

Bachelor's thesis 43 pages, appendices 2 pages
May 2026

The purpose of this thesis was to explore the workers' experiences of meaningful work in a child welfare residential care unit. The aim was to highlight everyday situations, and the factors which made employees feel that their work is meaningful. This study also investigated which factors strengthen the experience of meaningfulness at work.

This thesis was conducted in collaboration with The Wellbeing Services County of Pirkanmaa, and the study was qualitative in nature. The data were collected using diary work, where five workers from child welfare residential care unit wrote diaries for two weeks. In their diaries they described meaningful experiences and the aim was to get as authentic description of everyday life at work as possible. The data was analyzed by means of qualitative data-driven content analysis.

The results suggest that meaningfulness is personal and individual and it is an important aspect of well-being at work. The findings indicate that all participants find their work meaningful in an interactional context. Meaningfulness was experienced when they were interacting with children and their families in the care unit and interaction between the employees. It was discovered that the factors that strengthened the experience of meaningful work were the support from work community and the feedback on the work. Also, the significance of work itself in society was a strengthening experience of meaningfulness for the participants.

Key words: meaningful work, child welfare, interaction

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
 Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni opinnäytetyöprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: [Listaa tähän kaikki tekoälysovellukset ja niiden versiot, joita olet käyttänyt opinnäytetyöprosessin aikana.]

Käyttötarkoitus: [Kuvaa tähän yksityiskohtaisesti, mihin tarkoitukseen ja miten tekoälyä on sovellettu opinnäytteeseen opinnäytetyöprosessin aikana.]

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on opinnäytetyöprosessin aikana käytetty.]

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO	7
3	TYÖN MERKITYKSELLISYYS	8
	3.1 Merkityksellisyyden kokemus	8
	3.2 Merkityksellisyyden keskeiset vaikutukset	9
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	12
	4.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	12
	4.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	12
	4.3 Aineiston analysointi	14
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	17
	5.1 Päiväkirjat	17
	5.2 Merkityksellisyys vuorovaikutuksessa	22
	5.3 Merkityksellisyyttä vahvistavat tekijät	26
	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
	POHDINTA	35
	5.4 Eettisyys ja luotettavuus.....	35
	5.5 Opinnäytetyön prosessi ja jatkotutkimus	36
	LÄHTEET.....	39
	LIITTEET	42
	Liite 1. Ohje päiväkirjatyöskentelyyn	42
	Liite 2. Tiedote	43

1 JOHDANTO

Lastensuojelun työkentän houkuttelevuutta tutkittiin Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyössä vuonna 2024. Liimataisen & Mikkosen (2024) tutkimuksesta selviää, että ylivoimaisesti positiivisin vaikutus oli työn merkityksellisyydellä, sillä noin 94 % kyselyyn vastaajista oli kertonut tämän vaikuttavan lastensuojelun työkentän houkuttelevuuteen (Liimatainen & Mikkonen 2024, 40–41). Tämä tutkimuksesta noussut tieto herätti mielenkiintomme aihetta kohtaan ja halusimme saada lisää tietoa työn merkityksellisyyden kokemuksista lastensuojelun työkentällä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työnsä merkityksellisyyttä sijaishuollon arjessa, sekä kartoittaa, mitkä tekijät vahvistavat merkityksellisyyden kokemusta. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä sekä tuoda esille, miten sosiaalialan ammattilaiset kokevat työnsä merkityksellisyyden lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa sekä tunnistaa niitä tekijöitä, jotka vahvistavat näitä työn merkityksellisyyden kokemuksia.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena ja sen aineisto on kerätty lastensuojelun sijaishuollon yksikössä työskentelevien päiväkirjamateriaaleista. Koska tarkoituksena on tuoda esille tutkimukseen osallistuvien kokemuksia, tulee aineiston analyysi olemaan aineistolähtöistä, eli kuvailevaa ja aineiston pohjalta nousseiden asioiden esittämistä ja tulkitsemista. Teoriaa käsittelemme työn merkityksellisyyden sekä aineistosta nousseiden käsitteiden kautta.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen lastensuojelun sijaishuollon yksikön kanssa ja saimme tutkimukseen osallistuvat sosiaalialan ammattilaiset heidän kauttaan. Tutkimukseen osallistujat työskentelevät lastensuojelun asuinyksikössä, joka tarjoaa ympärivuorokautista hoitoa lyhytaikaisesti sijoitetuille 12–17-vuotiaille lapsille, sekä tukea heidän perheidensä tilanteeseen.

2 LASTENSUOJELU JA SIJAISHUOLTO

Lapsen oikeuksista on säädetty niin Suomen perustuslaissa kuin Suomea sitovissa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, joissa veloitetaan lapsen edun asettamista etusijalle kaikessa viranomaistoiminnassa. Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, mutta tilanteen niin vaatiessa lapsi ja perhe ohjataan lastensuojelun piiriin, sillä viranomaisella on velvollisuus tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. (Lastensuojelun käsikirja, 2023.)

Lastensuojelun lainsäädännön valmistelusta ja yleisestä ohjauksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Hyvinvointialueiden vastuulla on järjestää lastensuojelupalvelut sekä valvoa palveluntuottajien toimintaa. Varsinaista lastensuojelun tarvetta ehkäistään lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä toimilla. Ehkäisevällä lastensuojelulla ehkäistään ongelmien syntymistä ja pahenemista tarjoamalla apua ja tukea riittävän varhain. Neuvolalla, päiväkodilla ja koululla on tärkeä rooli ehkäisevän työn toteuttamisessa. (Lastensuojelu 2026.)

Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, jota toteutetaan avohuollon tukitoimilla, kiireellisellä sijoituksella ja huostaanotolla, sekä niihin liittyvillä sijaishuollon ja jälkihuollon toimilla. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, erityiseen suojeluun sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan kiireellisesti sijoitetun, huostaan otetun tai lain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Tämä voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lapsi on otettava huostaan ja hänelle tulee järjestää sijaishuolto, jos lapsen kasvuolosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen kehitystä tai terveyttä tai lapsi itse vaarantaa näitä käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellä. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

3 TYÖN MERKITYKSELLISYYS

Vaikka työllä on merkitys, se ei tarkoita, että se on merkityksellistä. Merkityksellisyys työssä tarkoittaa sitä, kuinka paljon merkitystä yksilö antaa sille. Koska jonkin asian koettu merkitys voi vaihdella suuresti, yksittäinen kokemus työssä voi olla toiselle erittäin merkityksellinen, kun taas toinen voi kokea asian vähemmän merkityksellisenä. Merkityksellisyys ajatellaan kuitenkin yleisesti positiiviseksi asiaksi ja siksi työllä, joka koetaan erityisen merkitykselliseksi, on yksilölle myönteinen merkitys. (Rosso ym., 2010, 95.) Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan työn merkityksellisyyttä ja sen kokemista sijaishuollon yksikön arjessa.

3.1 Merkityksellisyyden kokemus

Työn merkityksellisyys on noussut viime vuosikymmeninä yhä enemmän tutkimusten aiheeksi. Filosofi ja tutkija Frank Martela sekä teologian professori Anne Birgitta Pessi (2017) esittävät, että merkityksellisyyden painoarvo työelämässä on kasvamassa ja siitä on tulossa yhteiskunnan uudistusten onnistumisen tärkeä mittari. (Pessi & Martela 2017, 104). Pessin ja Martelan (2017) mukaan työn merkityksellisyyttä voidaan tarkastella eri näkökulmista. He nostavat esiin kolme elementtiä, joita voidaan havaita erilaisissa työn merkityksellisyyden määritelmässä: työ on itsessään arvokasta ja omaa siten itseisarvon, työ edistää ja on osana jotakin hyväksi arvoitettua laajempaa tarkoitusta ja työ mahdollistaa itsensä toteuttamisen. Työn merkityksellisyyden ydin on työntekijän yksilöllinen kokemus työnsä merkityksellisyydestä ja se on yksi olennainen sisältä kumpuavan motivoitumisen muoto. (Pessi & Martela 2017, 108.)

Myös Bailey ja Madden (2016) esittävät tutkimuksessaan, että merkityksellisyyden kokemukset työssä ovat usein hyvin yksilöllisiä ja henkilökohtaisia. He nostavat esiin työn merkityksellisyyden kokemisen yhteyden työhön motivoitumiseen, joka voi johtaa sitoutumiseen, parempaan suorituskyykyyn ja työtyytyväisyyteen. (Bailey & Madden 2016.) Tutkimukset osoittavat sisäisellä motivaatiolla olevan suuri rooli merkityksellisessä työssä.

Merkityksellisiin kokemuksiin johtaa sisäinen motivoitunut työskentely ja yksilön omakuva. On tunnistettu korkean uteliaisuuden työssä johtavan syvempään merkityksellisyyden kokemukseen, toistuvimmin kasvun syntyyn ja korkeampaan elämän tyytyväisyyteen. (Allan ym., 2016, 2.)

3.2 Merkityksellisyyden keskeiset vaikutukset

Martelan (2020) mukaan työn merkityksellisyydellä tarkoitetaan sitä, että oma työ tuntuu arvokkaalta ja tekemisen arvoiselta ja tätä arvotetaan usein rahaa tärkeämmäksi kriteeriksi esimerkiksi uravalintoja tehtäessä. Hän tuo esille, kuinka eri tutkimuksissa merkityksellisyyden kokemukset työssä on yhdistetty moniin positiivisiin asioihin, kuten asiakastyytyväisyyteen, työhön sitoutumiseen, työtyytyväisyyteen, työn imuun sekä työpaikassa pysymiseen. (Martela 2020, 8–9.) Muiden auttaminen ja myönteisten vaikutusten aikaansaaminen on keskeinen osa työn merkityksellisyyden kokemusta. Tärkeää on myös mahdollisuus toteuttaa itseään, sekä tehdä itseä kiinnostavia ja arvokkaaksi kokemia asioita. (Martela 2020, 14–15.) Valtaosa ihmisistä viettää suuren osan elämästään töissä ja heidän tekemällä työllä on merkittävä vaikutus elämäntyydytykseen ja arvoihin, joita he voivat tavoitella ja saavuttaa. Paras työmuoto on mielenkiintoinen, haastava ja mielekäs työ, joka vaikuttaa myönteisesti myös muiden elämään. (Deijl 2024.)

Työn merkityksellisyys nähdään tutkimuksissa tärkeänä työtyytyväisyyden mittarina ja sisäisen motivaation lähteenä. Työhyvinvointi on psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia (Mielenterveystalo n.d.). Se on yksilön oma kokemus, joka heijastuu myös henkilökohtaiseen elämään ja se mahdollistaa arjen sujumuuden sekä omien tavoitteiden toteutumisen. Työhyvinvointi on myös työyhteisön kokemus ja sen edistäminen sekä käsittely on tärkeää työpaikalla. (Työturvallisuuskeskus n.d.) Työn mielekkyys, motivaatio, työn innostavat haasteet ja työolosuhteet edistävät yksilön työhyvinvointia (Työterveyslaitos n.d.).

Työn imu on hyvinvoinnin käsite, jonka kautta yksilön on mahdollista kokea työnsä merkitykselliseksi (Hakanen 2011, 38). Työn imu on työhön liittyvä innostusta kuvaava käsite, jolla tarkoitetaan työn myönteistä tunne- ja motivaatiotilaa (Pyöriä 2014, 134). Työn imulla on kaikista positiivisin ja arvokkain

vaikutus työhyvinvointiin. Omistautuminen, tarmokkuus ja uppoutuminen kuvaavat työn imun myönteistä kokemusta yksilön hyvinvoinnista. Työn imua voi kokea kuka tahansa työtä tekevä. Kokemus auttaa jaksamaan arjessa ja tämän kautta työstä voi nauttia. Kokemus työn imusta vahvistaa työntekijän onnellisuutta ja rikastuttaa henkilökohtaista elämää. Työntekijän kokemus parantaa työyhteisön suorituskykyä sekä lisää halua panostaa yhteiseen päämäärään. (Hakanen 2011, 38–42.)

Työn merkityksellisyyttä tarkasteltaessa itsemääräämisteoria tarjoaa näkökulman lähestyä ihmisen persoonaa ja sisäistä motivaatiota. Itsemääräämisteoria korostaa ihmisen luontaisesti kehittyneiden sisäisten voimavarojen merkitystä käyttäytymisen itsesäätelyssä ja persoonallisuuden kehityksessä. Tutkimuskenttänä toimii luonnollisesti syntyneiden psykologisten tarpeiden tutkiminen ja ihmisten kasvupyrkimys. Tarpeet ovat perustana ihmisen sisäiselle motivaatiolle ja persoonan kehittymiselle. Empiirisen prosessin avulla on tunnistettu ihmiselle kolme perustarvetta, jotka ovat kyvykkyys, yhteisöllisyys ja autonomia. Optimaalisen toteutumisen kannalta ne ovat välttämättömiä, jotta pyrkimys kasvuun, sosiaaliseen kehitykseen ja henkilökohtaiseen hyvinvointiin voi toteutua. (Ryan & Deci 2000, 68.)

Kutsumus ja kutsumuksellisuus ovat keskeisiä teemoja työn merkityksellisyyttä käsittelevissä tutkimuksissa ja kirjallisuudessa. Ihminen voi kokea toteuttavansa elämäntehtävänsä minkä tahansa työn tai ammatin kautta. Tällöin hänelle on tärkeää toteuttaa itselle tärkeitä arvoja, periaatteita ja vuorovaikutuksen tapoja ja tämä saattaa olla tärkeämpää kuin työhön liittyvä sisältö tai rooli. Merkityksellisyyden käsitteen tavoin, myös kutsumus on käsitteenä moniulotteinen. (Pessi & Martela 2017, 112–113.)

Pessi ja Martela (2017) avaavat kutsumuksellisuuden käsitettä tunteen ja tehtävän kautta, jotka yhdessä muodostavat kutsumuksen ytimen. Tehtävä viittaa esimerkiksi siihen, että henkilö haluaa saada aikaan muutosta tai uudistusta, joka kohdistuu hänen itsensä tai organisaation ulkopuolelle, jolloin tehtävä tuottaa hyvää muillekin kuin tekijälleen. Kutsumukseen liitettyä tunne taas kertoo kutsumuksen ilosta ja kärsimyksestä. Siinä missä kutsumuksellinen työ tuottaa hyvää oloa ja iloa tekijälleen, saattaa työssä vaadittavan osaamisen hankkiminen

edellyttää raskasta työtä ja uhrauksiakin. Kutsumuksellisesti suuntautuneiden on havaittu olevan tyytyväisempiä työssä ja yleensäkin elämässä ja kutsumus onkin enemmän kuin itse työ tai tehtävä. Se on esimerkiksi itsetuntemusta, omien vahvuuksien tunnistamista, itsensä näkemistä osana suurempaa kokonaisuutta ja halua olla avuksi tai hyödyksi. Kutsumus on jatkuva prosessi, joka muistuttaa pimeinäkin hetkinä siitä, miksi ihminen pitää työtään arvokkaana ja merkityksellisenä. Vaikka asiat vaativat vaivaa, kärsimystä ja epäonnistumisia, kutsumus antaa ihmiselle sisäistä voimaa, uskoa ja rohkeutta myös vastoinkäymisissä. (Pessi & Martela 2017, 112–114). Sinnikkyys ja joustavuus auttavat ongelmien ja esteiden kohtaamisessa ja sellaiset ominaisuudet omaava ihminen ei lannistu, vaan kestää takaiskut ja pystyy aloittamaan tarvittaessa, vaikka alusta. (Leiviskä 2011, 59.)

Ihmiset haluavat työskennellä oppien ja kehittyen, jolloin he saavat tunteen osaamisesta ja asioiden taitamisesta. Työntekijät etsivät positiivisia sosiaalisia suhteita, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvää työnteon henkeä. Työyhteisöjen toimintaan vaikuttavat monet ihmisen sisäiset sekä ulkoiset tekijät ja hyvinvoiva organisaatio huomioi työntekijöidensä arvon ja panoksen. Työn merkityksellisyys luo pohjaa menestykselliselle liiketoiminnalle. (Leiviskä 2011, 164–165.) Martela (2020) kuitenkin muistuttaa, että välineellisen hyvän lisäksi merkityksellisyys on arvokasta itsessään, sillä se on yksi ihmiselämän keskeisistä itseisarvoista (Martela 2020, 10).

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työnsä merkityksellisyyttä sijaishuollon arjessa. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa, mitkä tekijät vahvistavat merkityksellisyyden kokemusta.

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esille ja lisätä ymmärrystä siitä, miten sosiaalialan ammattilaiset kokevat työnsä merkityksellisyyden lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa sekä tunnistaa niitä tekijöitä, jotka vahvistavat kokemusta työn merkityksellisyydestä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työnsä merkityksellisyyttä lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa?
2. Mitkä tekijät vahvistavat sosiaalialan ammattilaisten kokemusta työn merkityksellisyydestä?

4.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus on empiiristä ja siinä on kyse empiirisen analyysin tavasta tarkastella aineistoa sekä argumentoida (Tuomi & Sarajärvi 2018, 27). Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan esimerkiksi ymmärtämään jotakin toimintaa tai kuvaamaan ilmiötä tai tapahtumaa, jolloin on tärkeää, että henkilöt, joilta aineistoa kerätään tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon ja heillä on kokemusta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98). Tutkimukseen osallistujat ovat sosionomeja ja sairaanhoitajia, jotka työskentelevät lastensuojelun sijaishuollon yksikössä ohjaajan ja sairaanhoitajan tehtävissä. Voidaan siis ajatella, että tutkimukseen osallistujilla on koulutuksen tuomaa teoreettista tietoa sekä käytännön kokemusta aiheesta.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan tutkimusaineistona käytettävä kirjallinen materiaali jaetaan kahteen luokkaan; yksityisiin dokumentteihin ja joukkotiedotuksen tuotteisiin, joista päiväkirja kuuluu ensimmäiseen luokkaan. Yksityisten dokumenttien käytössä tiedonantajien kirjalliset kyvyt korostuvat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 96.) Opinnäytetyön aineisto kerättiin vapaamuotoisella päiväkirjatyöskentelyllä, jonka tarkoituksena oli saada mahdollisimman aito kuvaus arjessa koetusta työn merkityksellisyydestä.

Tutkimukseen osallistujille lähetettiin tiedote (Liite 2.), jossa on lyhyt kuvaus tutkimuksesta ja siihen osallistumisesta. Osallistujille annettiin mahdollisuus kysyä tutkimuksen aikana heränneitä kysymyksiä missä vaiheessa tutkimusta tahansa. Päiväkirjatyöskentelyn tueksi osallistujien käyttöön laadittiin ohje (Liite 1), jonka tarkoituksena oli helpottaa työskentelyä. Ohje sisälsi muun muassa tutkimuksen tavoitteet sekä apukysymyksiä, joiden kautta voitiin tarkastella omia kokemuksia. Tarkoituksena oli kuitenkin pitää päiväkirja vapaamuotoisena, jonka vuoksi liian tiukkoja raameja päiväkirjan kirjoittamismuotoon ei laadittu.

Tutkimukseen osallistui viisi vapaaehtoista sosiaalialan ammattilaista, jotka kirjoittivat päiväkirjaa kokemuksistaan kahden viikon ajan. Opinnäytetyön laajuus huomioon ottaen arvioitiin, että kahden viikon aikana saadaan sopiva määrä aineistoa, sillä tekstin määrä saattaa vaihdella niin, että joinain päivinä päiväkirjaa kirjoitetaan enemmän ja toisinaan tekstit jäävät lyhyiksi huomioiksi. Vapaamuotoinen päiväkirja aineiston keruumenetelmänä oli tietoinen riski, sillä aineiston laajuutta oli vaikea ennustaa. Lastensuojelun sijaishuollossa työskentelyyn kuuluu kuitenkin päivittäinen kirjaaminen ja osallistuminen oli vapaaehtoista, joten päädyimme luottamaan siihen, että osallistujat ovat motivoituneet päiväkirjan kirjoittamiseen ja aineistoa kertyy tarvittava määrä.

Raporttiin on tyypillistä sisällyttää paljon lainauksia aineistosta, jolloin lukija pystyy seuraamaan päättelyketjun etenemistä. Sitaateilla on dokumentoiva merkitys eikä yksittäiset sitaatit yksinään ole todisteita. (Puusa & Juutila 2020, 157.) Laadullisen tutkimuksen aineistot ovat usein monisanaisia, runsaita ja tulkinnanvaraisia. On tehtävä valintoja, jolloin jotakin aineistosta poimitaan analyysin kohteeksi ja jotakin sivuutetaan. (Hakala 2024, 132.) Päiväkirjoista on laadittu tiivistelmät, joihin on koottu tutkimukseen osallistuvien keskeiset

ajatukset. Päädyimme esittämään päiväkirjoista tiivistelmät ja joitakin yksityiskohtia on jätetty pois, jotta tutkimukseen osallistujien anonymiteetti säilyy. Tuloksiin on tuotu työntekijöiden aitoja kuvauksia työn merkityksellisyyden kokemuksista aineistosta nousseiden sitaattien muodossa. Sitaateilla on dokumentoiva merkitys ja niiden avulla lukija pystyy seuraamaan tutkimuksen päättelyketjun etenemistä. (Puusa & Juutila 2020, 157).

4.3 Aineiston analysointi

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jonka avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta. Useimmat eri nimillä kulkevat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat sisällönanalyysiin, kun sillä tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia väljänä teoreettisena kehyksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2018,103.) Koska tarkoituksena oli tuoda esille tutkimukseen osallistuvien kokemuksia, tulee aineiston analyysi olemaan aineistolähtöistä, eli kuvailevaa ja aineiston pohjalta nousseiden asioiden esittämistä ja tulkitsemista. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä luodaan ja yhdistellään luokkia, jotta saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127).

Sisällönanalyysi aloitetaan määrittämällä analyysiyksikkö. Analyysiyksikkö voi olla sana, lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus, joka sisältää useita lauseita. Määrittämistä ohjaavat aineiston laatu ja tutkimustehtävä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.) Tutkimuksessa analyysiyksiköksi valikoitui ajatuskokonaisuudet. Ajatuskokonaisuudet muodostuivat yhdestä tai useammasta lauseesta. Ajatuskokonaisuus sisälsi työn merkityksellisyyteen liittyvän kokemuksen tai sitä kuvaavan tekijän. Saimme kaikki viisi päiväkirjaa sähköisessä muodossa Word-tiedostoina. Aineiston sähköinen muoto mahdollisti systemaattisen käsittelyn ja helpotti analyysin tekemistä. Aloitimme tutkimuksen analyysin lukemalla aineiston useaan otteeseen. Aineistosta poimittiin ajatuskokonaisuuksia, jotka siirrettiin erilliseen tiedostoon. Samalla poimimme mielestämme tärkeimpiä ajatuskokonaisuuksia tekstistä ja näitä käytämme sitaatteina vahvistamaan tutkimustuloksia.

Aineistolähtöisessä analyysissä on kolme eri vaihetta. Ensimmäisenä vaiheena alkuperäisdata redusoidaan eli pelkistetään ja karsitaan tutkimukselle epäoleellinen tieto pois. Pelkistämässä dataa voidaan tiivistää tai pilkkoa osiin. Pelkistämävaiheessa huomioidaan, että yhdestä ajatuskokonaisuudesta voidaan löytää useampiakin pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistetyt ilmaukset listataan pohjaksi ryhmittelylle. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–124.) Taulukossa 1 on esitetty, miten alkuperäisiä ilmaisuja pelkistettiin.

TAULUKKO 1. Esimerkki pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
“Vitsailimme nuoren kanssa iltapalan lomassa. Arjen pienet hetket tuntuvat ainakin itselle merkityksellisiltä.”	Merkityksellisyyden kokemus arjen pienissä hetkissä
“Pidän merkityksellisyyden tunteen kannalta tärkeänä työyhteisön palautetta ja keskinäistä kommunikaatiota. Oma merkityksellisyyden tunnetta työssä vahvistaa se, että saa työkavereilta palautetta onnistumisista.”	Työyhteisön antama palaute ja keskinäisen kommunikaation vahvistava vaikutus työn merkityksellisyyteen
”Vaikka tuntuu, että yhteiskunnassa lastensuojelu nähdään usein pahana ja pelkkänä kulueränä, on nämä hetkiä, jolloin muistaa työn merkityksellisyyden yhteiskunnassa.”	Lastensuojelun asema yhteiskunnassa ja työn merkityksellisyyden kokemus
“Vanhemmasta näkyvä ilo siitä, että on saanut oman lapsensa pariaksi yöksi onnistuneesti kotiin muistuttaa taas siitä, miksi tätä työtä oikein tehdään.”	Työn merkityksellisyyden ja vaikuttavuuden kokemus toisen kokeman ilon kautta

Toisena vaiheena on klusterointi eli ryhmittely, jossa aineisto käydään läpi huolellisesti ja etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa sisältöä kuvaavat käsitteet ryhmitellään. Ne yhdistetään eri luokiksi, joista syntyy alaluokkia. Tutkittavan ilmiön ominaisuus, käsitys tai piirre voivat olla luokitteluyksikkönä. Luokittelun seurauksena aineisto tiivistyy. Alaluokka nimetään aineiston sisällön mukaan. Alaluokkia yhdistelemällä saadaan yläluokkia, jotka muodostavat pääluokkia ja ne nimetään aineistosta nousevan

ilmiön mukaan. Viimeisenä syntyy yhdistävä luokka, joka on kytköksissä tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124–125.) Seuraavassa taulukossa (taulukko 2) kuvataan esimerkkinä analyysin seurauksena löytyneitä ala- ja yläluokkia. Yläluokat vastaavat hyvin tutkimuskysymyksiin ja pääluokka on kuvaus ilmiöstä, jota tutkimme.

TAULUKKO 2. Esimerkki aineiston luokittelusta

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Arjen pienien hetkien merkityksellisyys	Merkityksellisyys vuorovaikutuksessa	Työn merkityksellisyys sijaishuollon arjessa
Työyhteisön tuki ja palaute	Työn merkityksellisyyteen vaikuttavat tekijät	Työn merkityksellisyys sijaishuollon arjessa
Perheen ja läheisten tukeminen	Merkityksellisyys vuorovaikutuksessa	Työn merkityksellisyys sijaishuollon arjessa
Työn yhteiskunnallinen merkitys ja vaikuttavuus	Työn merkityksellisyyteen vaikuttavat tekijät	Työn merkityksellisyys sijaishuollon arjessa

Aineiston ryhmittelyä seuraa käsitteellistäminen, missä erotellaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Valikoidun tiedon perusteella muodostuu teoreettisia käsitteitä. Käsitteellistämistä jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin kauan kuin sisällön näkökulmasta on tarpeellista. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125.) Lopulta aineistosta nousi kaksi käsitettä; merkityksellisyys vuorovaikutuksessa ja merkityksellisyyttä vahvistavat tekijät, joiden sisältöä on avattu alla olevassa taulukossa (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Aineistosta nousseet käsitteet

Merkityksellisyys vuorovaikutuksessa	Merkityksellisyyttä vahvistavat tekijät
Kohtaaminen	Työyhteisön tuki ja yhteinen päämäärä
Arjen pienet hetket	Ammatillinen osaaminen ja kehittyminen
Luottamussuhde	Moniammatillinen verkostotyö
Ammatillinen välittäminen ja empatia	Palaute tehdystä työstä
Perheen ja läheisten tukeminen	Työn yhteiskunnallinen merkitys ja vaikuttavuus

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Päiväkirjat

Päiväkirja 1

Kirjoittaja kertoo lapsen kohtaamisesta sen jälkeen, kun nuori on palannut pitkän sairaalajakson jälkeen yksikköön. Kohtaaminen oli tuntunut merkitykselliseltä, sillä aiemmin luotu yhteys nuoreen oli säilynyt tai jopa vahvistunut.

Toisen nuoren kohdalla tämän perhe oli erikseen pyytänyt ohjaajaa nuorta koskevaan tilaisuuteen, johon yleensä sijaishuoltoapaikasta ohjaaja ei osallistu ja tämä oli tuntunut kirjoittajasta erityisen hyvältä. Kyseisen tilaisuuden jälkeen nuoren kanssa oli syntynyt syvälinen keskustelu, jossa nuori oli kertonut häntä askarruttavista asioista. Kirjoittajasta tuntui merkitykselliseltä olla kuuntelemassa nuoren ajatuksia.

Kirjoittaja kuvaa tilannetta, jossa hän on pyytänyt nuorta askartelemaan ja nuori oli viettänyt askartelun lomassa kaksi tuntia, jonka aikana he olivat keskustelleet tärkeistä aiheista. Keskustelua hän luonnehti hyväksi ja rakentavaksi. Erityisen merkitykselliseltä oli tuntunut, kun nuori oli kysynyt hänen mielipidettänsä nuoren henkilökohtaiseen sijaishuollon prosessiin.

Hyviä ja merkityksellisiä keskusteluita oli syntynyt myös työyhteisössä. Keskustelut olivat herättäneet kirjoittajassa uusia näkökulmia ja havaintoja työhön liittyen. Kirjoittaja oli mielissään myös työnantajan tarjoamista koulutusmahdollisuuksista ja olikin aloittanut päiväkirjatyöskentelyn aikana ratkaisukeskeisyyteen keskittyvän kurssin. Oman työn merkityksellisyyden kannalta hän kokee tärkeäksi, että saa kehittää osaamistaan ja oli iloinen, että työpaikalla on kattavat mahdollisuudet kehittää omaa ammatillisuuttaan.

Päiväkirja 2

Kirjoittaja kertoo olleensa nuoren mukana kotona käymässä ja se oli sujunut hyvin, mutta kotikäynniltä lähdön hetki oli ollut nuorelle haastavaa ja kirjoittajasta oli tuntunut pahalta nuoren puolesta. Tämä kokemus oli tuntunut merkitykselliseltä, koska hän oli nuorelle jo tuttu ja pystyi tarjoamaan lohdutusta. Kirjoittaja koki, että nuoren oli helpompi ottaa lohdutusta ja sanoitusta vastaan, koska ohjaaja oli hänelle jo turvallinen aikuinen.

Kirjoittaja osallistui erään nuoren kanssa sosiaalityöntekijän tapaamiseen. Tapaamisella kirjoittaja koki sosiaalityöntekijän aidosti kuunnelleen nuoren mielipiteitä ja näkemystä sijoitukseen liittyen, sekä ottaneen näitä mielipiteitä huomioon nuoren jatkosuunnitelmia ajatellen. Tilanteesta merkityksellisen teki se, että kirjoittaja koki nuoren saaneen äänensä kuuluviin ja tämän olleen myös nuorelle merkityksellinen kokemus.

Kuvaillessaan pitkäaikaiseen sijaishuoltopaikkaan tutustumista nuoren kanssa, kirjoittaja pohtii luottamussuhteen tärkeyttä. Tutustumistilanne oli ollut nuorelle vaikea eikä nuori pystynyt tilanteessa keskustelemaan tai tutustumaan kunnolla paikkaan. Kuitenkin paluumatkalla tutustumiskäynnin jälkeen nuori oli ollut taas oma itsensä ja pystyi keskustelemaan tutustumiskäynnillä nousseista ajatuksista. Kirjoittaja kertoo, että kyseinen nuori oli ollut pidempään sijaishuollon yksikössä ja luottamussuhde oli kerennyt muodostua, jolloin arvelee nuoren kokeneen olonsa turvalliseksi ja pystyneen sen vuoksi jälkeinpäin keskustelemaan ajatuksistaan. Juuri nuoren kokema turvallisuuden tunne oli koettu merkityksellisenä.

Kirjoittaja kertoo seuranneensa vierestä työkaverin ja sosiaalityöntekijän keskustelua nuoren tilanteesta ja koki itsekkin oppineensa tilanteesta, vaikka oli kuunnellut vain vierestä keskustelua. Työkaverin ammatillinen vuorovaikutus oli ollut vaikuttavaa ja kirjoittaja kuvailee kokeneensa merkityksellisyyttä siitä, että on osana tätä työyhteisöä.

Nuoren kokema ilo on merkityksellistä. Nuori oli käynyt ensimmäistä kertaa koskaan parturissa, ja siitä johtuva innostus oli ollut ihanaa katsottavaa ja koettavaa. Kokemus siitä, että tilanne oli ollut nuorelle niin merkityksellinen, oli tehnyt tästä arjen pienestä hetkestä myös kirjoittajalle merkityksellisen.

Päiväkirja 3

Kirjoittaja kuvaa tilannetta, jossa sijaishuoltopaikassa pitkään ollut nuori oli itsenäistymässä ja vaikka hän oli ollut suuren osan sijoituksesta hatkareissulla, hän halusi tulla juhlimaan syntymäpäiväänsä sijaishuoltopaikkaan. Syntymäpäiväjuhlien jälkeisenä päivänä nuori oli laittanut yksikköön viestin, jossa oli kiittänyt työntekijöitä hyvästä kohtelusta ja kaikesta, mitä työntekijät olivat nuoren eteen tehneet. Nuori oli viestissä kertonut kokeneensa työntekijöiden ottaneen hänet osaksi perhettä ja voineensa luottaa heihin ja pystyneensä pyytämään aina apua tarvittaessa. Kirjoittaja kuvaa kokeneensa työnsä merkityksellisyyden erittäin vahvasti tässä hetkessä.

Yksikköön oli saapunut uusi nuori ja kirjoittaja pohtii ensikohtaamista ja ensivaikutelmaa. Kirjoittaja kuvaa vuorovaikutuksen eroja ja kuinka omaan ammatillisuuteen kuuluu ennakkoluulojen karsiminen ja avoin kohtaaminen. Hän kuvailee, kuinka ensikohtaaminen luo pohjaa tulevalle yhteistyölle ja luottamussuhteelle, jonka kokee erittäin merkitykselliseksi ja tärkeäksi, niin itselle kuin nuorelle.

Autoajelulla nuoren kanssa käydyn arkisen jutustelun jälkeen nuori oli alkanut kertomaan kokemastaan surusta ja menetyksestä. Aihe oli nuorelle vaikea ja muistutti kirjoittajaa siitä, kuinka läsnäolo, kuuntelu ja aito kiinnostus nuoren asioista on muodostanut luottamussuhteen, joka näyttäytyi tämän keskustelun kautta. Kirjoittaja kertoo tällaisten hetkien antavan jaksamista ja voimaa jatkaa työssä eteenpäin.

Kirjoittaja avaa päiväkirjan lopussa, kuinka on tarkastellut työtään syvällisemmin päiväkirjaa kirjoittaessaan. Vaikka hänestä joskus tuntuu siltä, ettei mitään suurta tai erityisen mielenpainuvaa ole tapahtunut tänään tai viimeisen viikon aikana, pysähtyessä asian äärelle hän on huomannut, ettei tämä ajatus pidä paikkaansa. Kirjoittaja kuvailee jokaisen kohtaamisen, keskustelun ja hetken olevan merkityksellinen, sillä ne vievät aina eteenpäin.

Kirjoittaja kokee työnsä tärkeäksi niin yhteiskunnallisella tasolla kuin jokapäiväisessä arjessa pienten asioiden äärellä. Työssään hän saa vaikuttaa itselle tärkeisiin asioihin, viedä eteenpäin lapsen etua ja tuoda näkyväksi epäkohtia. Työyhteisöltä saatu palaute omasta työskentelystä, kuinka toisista välittäminen ja toisten hyvinvoinnista huolehtiminen välittyy ulospäin, on kirjoittajan mukaan vahvistanut niin ammatillista itsetuntoa, kuin merkityksellisyyden kokemusta.

Päiväkirja 4

Kirjoittaja kuvaa iltapalalla tapahtunutta vitsailua ja pohtii kuinka arjen pienet hetket tuntuvat merkitykselliseltä työssä. Työssä ollaan tekemisissä raskaiden asioiden kanssa, joten huumori tuo keveyttä arkeen ja kirjoittaja kokee huumorin olevan hyvä tapa lähestyä nuorta. Syvempää yhteyttä ja luottamussuhdetta rakentaessa on tärkeää, että työntekijät ovat helposti lähestyttäviä ja tarjoavat läsnäoloa. Kirjoittaja tuo esille niin oman kuin nuorten merkityksellisyyden kokemuksen tärkeyden, näissä arjen hetkissä.

Merkityksellisyys rakentuu kirjoittajan mukaan turvan tunteen luomisesta kriisitilanteen keskellä. Turvattomuutta kokeneiden lasten turvan tunteen merkitys korostuu ja hän kuvailee turvan tunteen rakentuvan strukturoidun arjen ympärille. Kirjoittaja kokee lapsen halukkuuden yhteiseen tekemiseen kertovan yhteyden muodostumisesta. Yhteiset ruokailu- ja pelihetket tai muu arjen puuhastelu on tärkeää ja merkityksellisyyden kokemukset muodostuvat läsnäolosta ja kuuntelemisesta.

Kirjoittaja pohtii keskustelua lapsen läheisen kanssa, jossa toivoo antaneensa kyseiselle läheiselle kokemuksen kuulluksi tulemisesta. Lasten perheiden ja lähipiirin huomioiminen sijoituksen aikana on kirjoittajalle tärkeää ja hän kokee tällaisten kohtaamisten antavan uudenlaista perspektiiviä lasten tilanteisiin sekä olevan myös merkityksellistä työssä kehittymisen kannalta.

Kirjoittaja kokee, että välillä omia onnistumisia ja oman työn merkityksellisyyttä on vaikea nähdä, mutta työkaverit onneksi muistuttavat niistä. Merkityksellisyyden tunteen kannalta hän pitää tärkeänä työyhteisön palautetta

ja keskinäistä kommunikaatiota. Suurimpia onnistumisen kokemuksia työssä on kirjoittajan mukaan silloin, kun lapsi kertoo kokeneensa jonkin keskustelun tai yhteisen tekemisen tärkeäksi ja mieluisaksi. Hän kertoo saaneensa konkreettisen palautteen lapselta, joka kertoi kokeneensa, että sijoitus oli ollut hyödyllinen apu hänen tilanteessaan. Lapselta ja lapsen perheeltä saatu palaute tuo merkityksellisyyttä työhön.

Päiväkirja 5

Kirjoittaja kuvaa onnistumisen tunnetta arjessa, kun nuoret hakeutuvat työntekijöiden seuraan juttelemaan tai pelailemaan. Hän pohtii nuorten luottavan sekä tietävän sen, että työntekijät pyrkivät tekemään asioita heidän hyvinvointiaan tukevalla tavalla ja antavat näin myös nuorille mahdollisuuden näyttää sitoutumista sovittuihin asioihin.

Kirjoittajan pohtii, että työn merkityksellisyys sijaishuollossa rakentuu asiakasprossien etenemisen ja moniammatillisen yhteistyön kautta. Nuoren asiakaspolun eteneminen ja yksilöllisten tavoitteiden saavuttaminen vaatii joskus pitkäjänteistä työtä. Pieneksi työvoitoksi kirjoittaja kuvaa esimerkiksi erään nuoren kohdalla kotijaksojen sujumisen, johon on päästy tiiviillä työskentelyllä perheen ja nuoren kanssa perhetapaamisten, yksilökeskusteluiden, systemisen lastensuojelun sekä haastatteluiden ja arkisten keskusteluiden kautta. Onnistuneen kotijakson jälkeen vanhemmista näkyvä ilo oli muistuttanut kirjoittajaa, miksi tätä työtä tehdään. Perheen prosessia on mietitty useasti työkavereiden kesken, jaettu ajatuksia ja kokemuksia eri tilanteista ja pyritty sitä kautta rakentamaan yhteinen linja perheen tukemiseksi. Kirjoittaja kuvaa työn voimavarana olevan ehdottomasti se, että pääsee työskentelemään moniammatillisessa tiimissä, jossa on vahvaa osaamista useilta eri osa-alueilta.

Mahdollisuus työn kehittämiseen on tuonut kirjoittajalle merkityksellisyyden tunteen. Hän kertoo huomanneensa työyhteisössä samankaltaisia ajatuksia työn toimivuudesta ja tavoitteellisuudesta, jonka eteen on tehty töitä vuosien varrella yhteistyön keinoin. Kirjoittaja kuvaa myös saaneensa paljon uutta tietoa omaan työhön osallistumalla koulutukseen, jonka aiheena oli asiakkaan pitkäkestoinen traumatisoituminen ja kohtaaminen. Työhyvinvointia ja merkityksellisyyttä työssä

tukee työntekijöiden vahvuuksien, osaamisen ja mielenkiinnon kohteiden hyödyntäminen ja huomioiminen.

Kirjoittaja kertoo kuinka uuden nuoren saapuessa kohtaamisen ja vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Merkitykselliseltä oli tuntunut se, kun hän oli rauhallisesti, nuoren kokemusta huomioiden kohdannut nuoren, jolloin alkujännityksen jälkeen lapsi oli rentoutunut ja kertonut tilanteestaan ja omista ajatuksistaan sijoitukseen liittyen. Osaltaan merkitystä oli tuonut myös se, että tämän nuoren kohdalla vanhempien voimavarat eivät olleet riittäneet ja he olivat toivoneet sijoitusta tilanteen katkaisemiseksi. Näissä hetkissä kirjoittaja kertoo muistavan työnsä merkityksen myös yhteiskunnan tasolla. Tämänkaltaisissa tilanteissa voidaan auttaa lasta ja perhettä vakaampaan ja turvallisempaan arkeen.

Lopuksi kirjoittaja pohtii, että työ on kohtaamista, auttamista ja selvittämistä. Merkityksellisyyden kokemuksia on sellaisissa hetkissä, kun lapset oma-aloitteisesti tulevat juttelemaan, kertomaan kuulumisiaan tai vaan hetkeksi hengaillemaan työntekijöiden kanssa. Vaikka prosessiin kuuluu ylä- ja alamäkiä, on nämä kohtaamisen hetket sellaisia, jolloin muistaa miksi tätä työtä tehdään.

5.2 Merkityksellisyys vuorovaikutuksessa

Kohtaamisen tärkeys eri tilanteissa esiintyi kaikissa viidessä päiväkirjassa ja tämä koettiin merkitykselliseksi niin itselle kuin toiselle osapuolelle. Päiväkirjoissa pohdittiin paljon kohtaamista ja vuorovaikutusta työntekijän ja yksikössä asuvien nuoren välillä. Erityisesti ensikohtaaminen on koettu tärkeäksi aluksi kohti yhteisiä päämääriä.

”Jälkikäteen jäin miettimään kohtaamisen merkityksellisyyttä. Jos mietin itseäni nuoren asemaan, toivoisin lämmintä ja kuuntelevaa kohtaamista. Ensikohtaaminen luo pohjaa tulevalle yhteistyölle ja luottamussuhteelle minun ja nuoren välissä. Tästä syystä koen ensikohtaamisen erittäin merkitykselliseksi ja tärkeäksi sekä minulle että nuorelle.” -Päiväkirja 3

”Työ pohjautuu paljolti kohtaamiselle, miten kohtaamme lapset, että heidän huoltajansa. Kun uusi lapsi saapuu, korostuu kohtaamisen ja vuorovaikutuksen merkitys. Merkitykselliseltä tuntui se, kun uuden lapsen saapuessa huomaa miten lapsi rentoutuu alkujännityksestä, kun hänet kohdataan rauhallisesti hänen kokemuksensa huomioiden.” -Päiväkirja 5

Yhteiset ruokailuhetket, pelihetket ja muu yhteinen tekeminen koetaan merkitykselliseksi. Näissä hetkissä osallistujat kokivat voivansa olla läsnä nuorelle, keskustella ja rakentaa luottamusta. Etenkin nuorten kanssa käydyt keskustelut ja kokemus siitä, että myös nuori on saanut merkityksellisyyden kokemuksen, on koettu tärkeäksi.

”Koen, että työn merkityksellisyys rakentuu turvan tunteen luomisesta kriisitilanteen keskellä. Sijoitetut nuoret ovat usein kokeneet turvattomuutta aiemmin, jolloin turvan tunteen merkitys korostuu. Koen pienet arjen asiat tässä tärkeäksi ja turvan tunne rakentuukin varmasti strukturoidun arjen ympärille. Ajattelen, että esimerkiksi yhteiset ruokailuhetket ja arjen puuhastelu ovat tärkeitä.” -Päiväkirja 4

”Nuori käytetty parturissa, eikä ollut koskaan aiemmin käynyt. Nuoren innostus asiasta oli jotenkin ihanaa katsottavaa. Merkityksellisen tilanteesta teki se, että pienetkin asiat voivat olla nuorelle merkityksellisiä.” -Päiväkirja 2

”Nuori pystyi keskustelemaan tutustumisesta ja ajatuksistaan. Koin merkityksellisenä sen, että nuori on ehkä kokenut olonsa turvalliseksi minun kanssani.” -Päiväkirja 2

”Pyysin nuorta, joka paljon viettää aikaa omassa rauhassa, tekemään kanssani askartelujuttuja. Nuori viihtyi seurassa yli 2 tuntia, jolloin pääsimme myös keskustelemaan tärkeistä aiheista. Myös tuntui hyvältä, että hän kysyi mielipidettäni prosessiin.” -Päiväkirja 1

”Vitsailimme nuoren kanssa iltapalan lomassa. Tällaiset pienet arjen hetket tuntuvat ainakin itselle merkityksellisiltä. Sijoituksen aikana ollaan tekemisissä raskaiden asioiden kanssa, joten huumori tuo keveyttä arkeen. Koen, että huumorin kautta on helppo lähestyä nuoria, ja koen rennon läsnäolon tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Toivon, että tällaisten kokemusten kautta nuori saa kokemuksen, että sosiaalihuollon ja lastensuojelun työntekijät ovat helposti lähestyttäviä. Näin saadaan toivottavasti luotua myös syvempää yhteyttä ja luottamussuhdetta.” -Päiväkirja 4

Onnistumisia työssä koetaan päiväkirjojen mukaan silloin, kun nuori hakeutuu itse yhteiseen keskusteluun tai tekemiseen. Merkitykselliset keskustelut ovat saattaneet tapahtua yllättäen ja tällaisissa tilanteissa luottamussuhde on jo muodostunut. Erityisesti näissä hetkissä koettiin onnistumisia ja sitä kautta merkityksellisyyttä.

”...keskustelimme häntä askarruttavista asioista syvällisesti. Tuntui merkitykselliseltä olla kuuntelemassa hänen ajatuksiaan.”

-Päiväkirja 1

”Merkitykselliseksi tilanteen teki se, että työntekijänä olin jo nuorelle tuttu ja ehkä sekin auttoi nuorta tilanteessa ja nuori pystyi ottamaan vastaan sanoittamista ja lohdusta.” -Päiväkirja 2

”Tämä hetki muistutti minua siitä, että luottamuksellisen suhteen muodostamiseen ei välttämättä vaadita kuuta taivaalta, vaan aito kiinnostus ja läsnäolo voi joskus riittää. Tällaiset hetket antavat voimaa, jaksamista ja merkityksellisyyttä jatkaa eteenpäin.” -

Päiväkirja 3

”Tänään koin tärkeänä ja merkityksellisenä yhteisen pelihetken kahden yksikön nuoren kanssa. Pidän tärkeänä, että saan luoda mukavia arjen hetkiä yhdessä nuorten kanssa. Pidän merkityksellisenä sitä, että nuori on halukas yhteiseen tekemiseen

työntekijän kanssa ja ajattelen, että tämä kertoo yhteyden muodostumisesta. -Päiväkirja 4

”Illasta ollut useamman yksikön nuoren kanssa kevyttä keskustelua. Hauska huomata, että nuoret myös tietoisesti hakeutuvat työntekijöiden seuraan ihan vaan juttelemaan tai pelailemaan jotain. Tuntuu, että tässä tehdään jotain oikein, kun nuoret haluavat viettää aikaa ohjaajien kanssa.” -Päiväkirja 5

Myös keskustelut ja vuorovaikutus nuoren läheisten kanssa on koettu merkitykselliseksi niin itselle kuin toiselle osapuolelle. Päiväkirjoissa korostuu, kuinka tärkeänä on koettu toisen kokema ilo ja oma mahdollisuus auttaa ja tukea eri tilanteissa. Vuorovaikutusta lapsen ja perheen välillä pyritään tukemaan.

”Tänään koin merkitykselliseksi keskustelun asiakkaan läheisen kanssa ja toivon, että kyseinen läheinen sai kokemuksen kuulluksi tulemisesta. Näen tärkeänä sen, että sijoituksen aikana huomioidaan myös lasten perheitä ja muuta lähipiiriä. Koen nämä tilanteet myös itselleni merkityksellisiksi työssä kehittymisen kannalta. Keskustelut läheisten kanssa antavat uudenlaista perspektiiviä lasten tilanteisiin.” -Päiväkirja 4

”Tänään saatu taas pieniä työvoittoja, kun lapsi jolle kotijaksot ovat olleet haasteellisia on ollut nyt kotijaksolla kaksi yötä peräkkäin. Lapsi palannut illalla kotijaksolta ja vanhemman kanssa juteltu tuomistilanteessa. Vanhemmasta näkyvä ilo siitä, että on saanut oman lapsen pariksi yöksi onnistuneesti kotiin muistuttaa taas siitä, miksi tätä työtä oikein tehdään.” -Päiväkirja 5

Työn merkityksellisyyden kokemus näkyi päiväkirjoissa aitona ammatillisena välittämisenä. Lapsen sijoitus voi kestää vain lyhyen aikaa, mutta sen aikana koetut hetket olivat merkityksellisiä.

"...sinä hetkenä tiesin olleeni pienen hetken tärkeä henkilö tämän lapsen elämässä. Tunsin työni merkittävyyden sinä erittäin vahvasti."
-Päiväkirja 3

"Työn merkityksellisyyden kokemus näkyy minussa työntekijänä eniten välittämisenä. Koen, että välitän aidosti asiakkaanani olevista lapsista ja haluan heille vilpittömästi parasta." -Päiväkirja 3

"Työ on kohtaamista, auttamista ja välittämistä." -Päiväkirja 5

5.3 Merkityksellisyyttä vahvistavat tekijät

Päiväkirjoissa kuvaillaan merkitykselliseksi koettuja tilanteita, joissa palaute tulee suoraan nuorelta tai hänen läheisiltä tai työyhteisössä työkavereiden toimesta. Erityisesti nuorelta itseltä saatu palaute koettiin tärkeäksi merkityksellisyyden kokemuksen kannalta.

"Viestissä lapsi kiitti erikseen myös minua. Sinä hetkenä tiesin olleeni pienen hetken tärkeä ihminen tämän lapsen elämässä. Tunsin työni merkittävyyden sinä hetkenä erittäin vahvasti. Tunsin, että vaikka yksikköömme sijoitetut lapset ovat täällä vain pienen hetken, se hetki on erittäin merkityksellinen." -Päiväkirja 3

"Merkityksellisyyttä työhön tuo nuorelta saatu palaute. Suurimpia onnistumisia koen työssäni silloin, kun saa joltain nuorelta palautetta, että hän on kokenut jonkin keskustelun tärkeäksi, tai yhteisen tekemisen mieluisaksi. Myös lapsen perheeltä saatu palaute on tärkeää." -Päiväkirja 4

"Nuori kertoi kokeneensa kiireellisen sijoituksen olleen hyödyllinen apua häneen tilanteessaan. Tällainen konkreettinen palaute pitää mielessä työn merkityksellisyyden. Usein nuori saattaa akuutissa tilanteessa vastustaa sijoitusta, mutta välillä kuulee näitä suoriakin kokemuksia siitä, että nuori on hyötynyt sijoituksesta." -Päiväkirja 4

”Pieniä asioita, mutta lapsen sanoessa neuvottelussa ”ei tääl oo niin perseestä olla” omalla tapaa tuntuu merkitykselliseltä. Lapsen oma motivaatio asetettuihin tavoitteisiin tuo lisää merkityksellisyyttä prosessiin ja työhön, kun lapsi on itse halukas muutokseen.” - Päiväkirja 5

Työyhteisön merkitystä ja luottamusta yhteiseen tekemiseen, sekä yhteistä päämäärää kohti menemisen tärkeyttä nostettiin esille useimmissa päiväkirjoissa. Päiväkirjoissa korostuu työyhteisön tuki ja kuinka palaute tehdystä työstä on työyhteisön sisällä arvokasta ja vahvistaa myös merkityksellisyyden kokemusta.

”Pidän merkityksellisyyden tunteen kannalta tärkeänä työyhteisön palautetta ja keskinäistä kommunikaatiota Omaa merkityksellisyyden tunnetta työssä vahvistaa se, että saa työkavereilta palautetta onnistumisista. Välillä omia onnistumisia ja oman työn merkityksellisyyttä on haastavaa nähdä, mutta työkaverit onneksi muistuttavat niistä.” -Päiväkirja 4

”Aina tätä en itse huomaa, mutta muilta kollegoilta olen usein saanut palautetta siitä, että tämä näkyy työskentelyssäni myös ulospäin.” - Päiväkirja 3

”Asuinyksikössä jokainen työntekijä on kantanut oman kortensa kekoon tässä prosessissa ja on ilo huomata, kuinka intensiivisellä työskentelyllä on saatu asioita eteenpäin. Kyseisen perheen prosessia mietitty usein työkavereiden kesken, jaettu ajatuksia ja kokemuksia tilanteista ja pyritty sitä kautta rakentamaan yhteinen linja, jolla perhettä lähdetään tukemaan. Työn voimavarana on ehdottomasti se, että pääsee työskentelemään ammattimaisessa tiimissä, jossa on vahvaa osaamista useilta eri osa-alueilta, kuten päihdetyö, nepsytyöskentely, traumatyöskentely yms.” -Päiväkirja 5

Työyhteisössä korostuu päiväkirjojen perusteella ammatillinen osaaminen ja kehittyminen. Ammatillista kasvua päiväkirjojen mukaan tukevat erilaiset vuorovaikutustilanteet, koulutukset sekä halu kehittyä työssä.

*”Kuuntelin vierestä, kun työkaveri kävi keskustelua sosiaalityöntekijän kanssa nuoren tilanteesta. Mielestäni työkaveri osasi kertoa asioista todella hyvin. Tiiviisti ja napakasti, mutta niin, että kaikki asiat tuli kerrottua. Koin hetken merkitykselliseksi siinä mielessä, että on ihana, että on tuollaisia työkavereita ja koin oppivani itsekin tilanteesta, vaikka vain kuuntelin vierestä.” -
Päiväkirja 2*

”Hyviä ja merkityksellisiä keskusteluja työkavereiden kanssa työstä ja asiakaskohtaamisista. Keskustelut herättivät uusia näkökulmia ja havaintoja työhön liittyen. Myös työnantajan tarjoamat koulutukset, joiden avulla syventää omaa osaamistaan. Tänään aloitin ratkaisukeskeisyyteen keskittyvän kurssin.” -Päiväkirja 1

”Jälleen hieman erilainen työpäivä, kun osallistuin ”Asiakkaan pitkäkestoinen traumatisoituminen ja kohtaaminen” -koulutukseen. Paljon taas uutta tietoa omaan työhön, miten kohdata traumatisoituneita lapsia, sekä heidän vanhempiaan.” -Päiväkirja 5

Päiväkirjoissa tuodaan esille oman työn yhteiskunnallinen merkitys ja sitä kautta merkityksellisyyden kokemus myös itselle. Työtä itsessään pidetään merkityksellisenä ja halua auttaa kuvailtiin osallistujien päiväkirjamerkinnoissa.

*”Saan vaikuttaa minulle tärkeisiin asioihin, viedä eteenpäin lapsen etua ja tuoda näkyväksi epäkohtia. Saan olla mukana toiselle ihmiselle tärkeässä tilanteessa tai vastavuoroisesti olla läsnä kriisin keskellä. Sammuttaa tulipaloja ja sytyttää pieniä liekkejä. Koska koen työni tärkeäksi niin yhteiskunnallisella tasolla kuin jokapäiväisessä arjessa, koen pienetkin asiat merkityksellisiksi.” -
Päiväkirja 3*

"Näissä tilanteissa alkaa pohtimaan usein sitä, miten yhteiskunta rakentuisi ilman lastensuojelun prosesseja. Vaikka tuntuu, että yhteiskunnassa lastensuojelu nähdään usein pahana ja pelkkänä kulueränä, on nämä hetkiä, jolloin muistaa työn merkityksellisyyden yhteiskunnassa. Jos sijoituksella voidaan auttaa lasta ja perhettä vakaampaan ja turvallisempaan arkeen, on se mielestäni yhteiskunnan kokonaisuuden kannalta parempi ratkaisu, kuin että ihminen hylättäisiin selviytymään yksin." -Päiväkirja 5

JOHTOPÄÄTÖKSET

Ihmiselle syvästi merkitykselliset hetket voivat syntyä esimerkiksi hyväksyvistä katseista, kannustavista sanoista tai auttamisesta ja merkityksellisyyden lähteet ovatkin eri ihmisillä omanlaisia ja ainutlaatuisia. (Pessi & Martela 2017, 119.) Merkityksellisyyden kokemuksia on usein vaikea laittaa mitattavaan muotoon, sillä ne liittyvät ihmisen omaan kokemukseen, eikä ihminen kykene kaikkia asioita kysyttäessä edes sanallistamaan (Mönkkönen ym., 2023, 29). Opinnäytetyössä toimme työntekijöiden äänen kuuluviin aineistosta nousseilla sitaateilla. Tämä oli toimiva keino tuoda näkyväksi sijaishuollon yksikön arkea ja saada aito kuvaus siitä, miten työn merkityksellisyyttä kuvattiin.

Tutkimuskysymyksemme oli, miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työnsä merkityksellisyyttä lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa ja mitkä tekijät vahvistavat kokemusta työn merkityksellisyydestä. Aineistossa työn merkityksellisyyden kokemuksia kuvataan hyvin samankaltaisesti. Tutkimustulosten perusteella aineistosta nousee vahvimpana esille vuorovaikutuksen ja kohtaamisen kautta saadut merkityksellisyyden kokemukset. Työn merkityksellisyyden kokemusta vahvistavia tekijöitä ovat työyhteisön tuki, ammatillinen osaaminen, työstä saatu palaute ja työn yhteiskunnallinen merkitys. Kuviossa 1 on yhteenveto keskeisistä johtopäätöksistä, joita avaamme tarkemmin teorian kautta seuraavaksi.

KUVIO 1. Yhteenveto johtopäätöksistä.

Myönteistä ja rakentavaa vuorovaikutusta on läsnäolo ja kuuntelu. Keskeistä vuorovaikutukselle on vastavuoroisuus, kun vuorovaikutuksen osapuolet tuovat oman panoksensa keskusteluun. (Mieli 2024.) Vuorovaikutus on työntekijöiden mukaan arkista nuorten kanssa tekemisen äärelle asettuvaa toimintaa. Arjen pienissä hetkissä yhteinen tekeminen nuoren kanssa koetaan tärkeäksi. Lapset ovat yksikössä vain pienen aikaa elämästään, ja työntekijät pitävät tärkeänä mahdollistaa merkityksellisiä hetkiä nuorille. Työn merkityksellisyyden kokemus ei päiväkirjoissa esiinny suorituksina tai suurina saavutuksina, vaan arjen pieninä onnistumisina.

Taitava ammatillinen kohtaaminen koostuu kolmesta osa-alueesta: ymmärtävästä läsnäolosta, kyvystä kohdata tunteita ja tiedollisesta osaamisesta (Pesäpuu n.d.). Päiväkirjoissa nuoren kohtaamisen merkityksellisyys korostuu. Työntekijät pyrkivät aitoon läsnäoloon kohdatessaan nuoria ja päiväkirjoista välittyy ammatillinen välittäminen. Ennakkoluulot voivat olla este luottamukselle

ja haitallista, jos ne vaikuttavat kohtaamiseen (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2026). Työntekijät pitävät tärkeänä kohdata nuori ilman ennakkoluuloja ensikohtaamisella. Päiväkirjoissa korostuu ensikohtaamisen merkitys, sillä näissä hetkissä rakennetaan perusteita kohti yhteisiä tavoitteita.

Sijoituksen aikana on tärkeää tukea vanhemman ja lapsen yhteyttä (THL n.d.). Toimivaa vuorovaikutusta ja kommunikointia nuorten läheisten kanssa koetaan tärkeänä osana työtä. Keskustelut ja vuorovaikutus koetaan merkitykselliseksi niin työntekijälle kuin nuoren läheiselle. Työntekijöiden mukaan on tärkeää tukea lapsen ja perheen välistä vuorovaikutusta. Oma mahdollisuus auttaa ja tukea nuoria ja heidän perheitään koetaan erityisen tärkeäksi.

Lastensuojelu on suhdeperustaista toimintaa, jolloin luottamuksen merkitys korostuu. Lastensuojelussa luottamuksella voidaan vähentää lapsen kokemaa tai mahdollisesti ilmenevää pelkoa. Luottamus mahdollistaa lapsen uskoa tulevaisuuteen ja tarjoaa korjaavia kokemuksia. Lapsen vaikea elämäntilanne tulee ottaa huomioon ja sillä voi olla vaikutusta luottamuksen rakentumiseen. (Kuokkanen 2025.) Arjen pienissä hetkissä koetaan merkityksellisyyttä olemalla läsnä ja rakentamalla luottamussuhdetta. Työntekijät kokevat työn merkityksellisyyttä, kun saavat olla turvallisia aikuisia kriisin keskellä.

Baileyn ja Madden (2016) tutkimuksessa kokemukset työn merkityksellisyydestä ilmenivät vain harvoin tietystä tilanteesta, vaan ne koettiin jälkikäteen reflektion kautta, kun työtä tarkasteltiin laajemmasta näkökulmasta (Bailey & Madden 2016). Tämän opinnäytetyön aineistosta nousi myös näitä reflektion kautta ilmenneitä merkityksellisyyden kokemuksia. Esimerkiksi oman työn merkitys ja vaikuttavuus yhteiskunnassa koetaan merkityksellisyyden kokemusta vahvistavaksi tekijäksi. Lastensuojelutyötä pidetään itsessään tärkeänä yhteiskunnan rakenteena ja siellä työskentelevillä on halu auttaa, sekä vaikuttaa asioihin ja toisiin ihmisiin positiivisesti.

Pessin ja Martelan (2017) mukaan merkitykselliseen työhön sisältyy sosiaalisia ulottuvuuksia, itsearvostusta, välittämistä ja mielekkäitä työn sisältöjä. Se tarjoaa kokemusta kokonaisvaltaisuudesta ja inspiraatiota, josta syntyy henkilön halu kehittää itseään sekä toisten työn ja elämän olosuhteita. (Pessi & Martela 2017,

110.) Auttamisen halu, välittäminen, aito kiinnostus ja motivoituminen työhön näkyy aineiston jokaisella sivulla. On tärkeää tunnistaa merkityksellisyyden elementtejä sekä tunnustaa ne keskeisiksi hyvän elämän ja hyvän yhteiskunnan rakennusaineiksi (Mönkkönen ym. 2023, 10).

Motivaatiosta puhuttaessa nousee esille usein sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Ulkoinen motivaation lähde saattaa olla esimerkiksi työstä saatava palkka, mutta se ei yksin riitä muodostamaan kestävästä motivaation tilaa. Sisäiseen motivaatioon ei liity ulkoista palkkiota, vaan mielenkiinto ja tekeminen itsessään on palkitsevaa. Sisäisen motivaation käsite liittyy motivaation merkityksellisyyden kokemukseen, jossa ihmisen sisäinen tarve ja halu itsensä toteuttamiseen ja kehittämiseen, aito kiinnostus johonkin aiheeseen tai tehtävään luo motivaatiota. (Leiviskä 2011, 49.)

Lastensuojelun työkentällä näkyy yhteiskunnan muutokset ja tästä syystä esimerkiksi lasten ja nuorten elämään vaikuttavien asioiden äärellä työskennellessä tulee olla kykyä vastata lasten ja nuoren erinäisiin tarpeisiin. Opinnäytetyömme tuloksista on nähtävissä osallistujien sisäiseen motivaatioon kytkeytyneet merkityksellisyyden kokemukset esimerkiksi vuorovaikutuksen ja ammatillisen kehittymisen arvostuksena. Tärkeänä pidetään työnantajan tarjoamia koulutusmahdollisuuksia ja havaitaan myös kehittymismahdollisuuksia eri vuorovaikutustilanteissa. Työn merkityksellisyyttä ja työhyvinvointia tukee työntekijöiden vahvuuksien ja osaamisen hyödyntäminen sekä mahdollisuus päästä tekemään kehittämistyötä työyhteisössä.

Pessi ja Martela (2017) esittävät, että vahva kokemus yhteydestä ja kuulumisesta joukkoon muodostuu, kun työyhteisössä voi jakaa oman arvomaailmansa. Tämän toteutumisessa on yhdessä tekemisellä ja toimimisella suuri merkitys. (Pessi & Martela 2017, 110.) Myös Leiviskän (2017) mukaan työpaikalla ihminen voi tuntea kuuluvansa johonkin ja yhteisöllisyys onkin inhimillinen tarve. Yhteisöön kuuluminen on merkityksellinen itsetuntoon ja itsensä hyväksymiseen liittyvä osatekijä. Yhteistyö on merkityksellistä, sillä se antaa kokemuksen yhteisestä päämäärästä ja luo toimijoiden välille yhteyden. Yhteenkuuluvuuden tunnetta tuo kokemus, että häntä arvostetaan työssään. (Leiviskä 2011, 97–98.) Merkityksellisyyttä sijaishuollon arjessa koetaan, kun saa vaikuttaa lapsen

tulevaisuuteen positiivisesti. Ammatillinen vastuu ja työn merkityksellisyys kulkee käsi kädessä. Kun työntekijä näkee lapsen asioiden menevän toivottuun suuntaan, vahvistaa se työn merkityksellisyyttä. Lastensuojelussa voidaan kokea työntekijän näkökulmasta voimattomuutta isojen rakenteiden edessä, jolloin on tärkeä muistaa oma positiivinen vaikutus lapseen tai nuoreen arjen hetkissä. Lastensuojelussa työskentely voi olla aika ajoin kuormittavaa niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Merkityksellisyyden kokemus on kuitenkin suojaava tekijä. Vaikeita ja haastavia tilanteita on helpompi kohdata, kun kokee työnsä merkitykselliseksi.

Leiviskän (2011) näkemyksen mukaan ulkopuolinen palaute on yhteydessä merkityksellisyyden kokemukseen. Uskoa omiin kykyihin tarvitaan haastavista tehtävistä suoriutumiseen ja positiiviset kokemukset rakentavat itseluottamusta. Minäpystyvyyden kehittymiseen vaikuttaa sosiaalinen vahvistaminen ja tällä tarkoitetaan sitä, että toisten aidon ja realistisen kannustuksen myötä ihminen uskoo omaavansa tarvittavat taidot tehtävään ja yrittää parhaansa. Tietoisuuden ja tiedostamisen kannalta keskeistä onkin muilta saatu palaute, sillä reflektoinnin ohella ihminen tarvitsee palautetta ulkopuolelta. (Leiviskä 2011, 54.) Työyhteisöjen vuorovaikutuksessa olennaista on palautekulttuuri, jossa tuetaan ja ohjataan kehittymään sekä oppimaan. Vuorovaikutuksen kautta meillä on mahdollisuus saada selville toisen ajatuksia, luoda yhteisymmärrystä ja kasvattaa tietoisuuttamme asioista. (Leiviskä 2011, 101).

Tuloksista ilmenee, että erityisesti lapsilta itseltä saatu suora palaute koetaan merkitykselliseksi. Työyhteisön tuki ja sieltä saatu palaute nousevat myös tärkeäksi merkityksellisyyden kokemuksesta vahvistavaksi tekijäksi. Sijaishuollon yksikössä toimitaan moniammatillisissa tiimissä. Tiimissä reflektoidaan ja pohditaan, ja tämä onkin välttämätöntä työtehtävien edistämisen ja työn kehittymisen väline. Tuloksissa on nähtävissä, että kyseisessä yksikössä annetaan palautetta onnistumisista ja kannustetaan ammatillisesti. Palautteen saaminen tekee todeksi merkityksellisyyden kokemuksen. Työpaikoille olisikin hyvä tuoda enemmän tällaista ”onnistumisen kulttuuria”.

POHDINTA

5.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa noudatetaan yleistä huolellisuutta ja rehellisyyttä. Tutkimustyössä, tulosten dokumentoinnissa ja esittämisessä tulee olla tarkka. Tutkimuksen tallennus toteutetaan tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttävällä tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta 2023.) Jotta tutkimus on hyvän tieteellisen käytännön mukainen, on noudatettava eettisiä periaatteita, joita ovat luotettavuus, läpinäkyvyys ja yleisyys (Vilkkä 2015, 198).

Tähän opinnäytetyöhön on myönnetty Pirkanmaan hyvinvointialueelta tutkimuslupa, johon kuului myös tutkimuksen tietosuojan vaikutustenarviointi. Tutkimukseen osallistujilta kerättiin yhteystiedot, jotka pysyivät vain opinnäytetyön tekijöillä ja tiedot hävitettiin sen valmistuttua. Päiväkirjojen sisältö tallennettiin aineiston analyysia varten ja se suojattiin käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Aineistoa on käytetty vain opinnäytetyössä ja aineisto on hävitetty opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen peruminen oli mahdollista missä vaiheessa tahansa.

Kokemuksen tutkijan tehtävä on selvittää ilman ennakko-oletuksia, millainen toisen ihmisen kokemus on, mutta koska tutkijankin kokemukset muodostuvat suhteessa kohteeseen, ei tutkija voi asettua objektiivisen tarkkailijan asemaan, vaan on väistämättä osa tarkkailemaansa kohdetta. Kokemuksen tutkijan työhön vaikuttaa tutkijan aiemmat kokemukset ja ennakko-oletukset, eikä niistä tule pyrkiä vapautumaan, vaan ne tulee tiedostaa ja niitä tulee hyödyntää tutkimuksessa. (Toikkanen & Virtanen 2018, 65.) Opinnäytetyön tekijät ovat työskennelleet lastensuojelun sijaishuollon yksiköissä, joten molemmille on kertynyt myös teorian ja kokemuksen kautta tietoa opinnäytetyön aiheesta. Aineistoa on pyritty tarkastelemaan mahdollisimman objektiivisesti mutta tiedostaen, että omat käsitykset sijaishuollossa työskentelystä voivat vaikuttaa aineiston havainnointiin. Tämän vuoksi aineiston analyysin eri vaiheet on pyritty avaamaan mahdollisimman tarkasti.

Tutkijan tulee pyrkiä mahdollisimman laajasti kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä, joka vahvistaa luotettavuutta. Luotettavuuden arviointi perustuu siihen, miten hyvin tutkimus on pystynyt kuvailemaan tutkittavaa ilmiötä. Uskottavuutta laadullisessa tutkimuksessa perustellaan syvän ymmärtämisen kautta. (Puusa & Juuti 2020, 162–164.) Tutkimuksen luotettavuutta lisää työn itsearviointi ja saattaminen julkisen palautteen piiriin (Puusa & Juuti 2020, 160). Opinnäytetyö on hyväksytty yhteistyötahon toimesta ja osallistujille on kerrottu opinnäytetyön valmistumisesta. Opinnäytteen pohdinnassa tekijät arvioivat koko opinnäytetyön prosessia.

5.5 Opinnäytetyön prosessi ja jatkotutkimus

Tämän opinnäytetyön prosessi alkoi vuoden 2025 keväällä, kun aloimme hahmotella aihetta opinnäytetyölle. Luimme aiemmin tehtyjä opinnäytetöitä ja koska molemmat ovat tehneet opintoihin kuuluvat harjoittelut lastensuojelussa, oli luonnollista lähteä hakemaan aihetta opinnäytetyöhön tältä sosiaalialan sektorilta. Löysimme opinnäytteen vuodelta 2024, jossa ilmeni, että suuri vaikutus lastensuojelun työkentän houkuttelevuuteen oli työn merkityksellisyydellä ja halusimme tutkia aihetta lisää. Lastensuojelu on aika-ajoin uutisissa ja tuntuu, että mediassa kuvataan lähinnä lastensuojelun puutteita ja haasteita. Halusimme tuoda esille lastensuojelun arjessa tapahtuvia positiivisia merkityksellisyyden kokemuksia.

Meitä kiinnosti erityisesti, miten työn merkityksellisyys näyttäytyy lastensuojelussa työskenteleville. Lähdimme etsimään teoriaa työn merkityksellisyydestä ja sitä kautta tutustumaan aiheeseen. Halusimme tuoda näkyväksi lastensuojelun työkentällä työskentelevien kokemuksia, joten päädyimme valitsemaan aineiston keruumenetelmäksi päiväkirjat. Opinnäytetyöhön osallistujat löytyivät luontevasti toisen opinnäytetyön tekijän harjoittelupaikan kautta. Laadimme päiväkirjatyöskentelyn tueksi ohjeen, joka perehdytti kirjoittajaa aiheeseen. Jälkeenpäin ajateltuna, olisi ollut mielenkiintoista antaa tutkimukseen osallistujille enemmän tilaa omille ajatuksille työn merkityksellisyydestä. Päiväkirjatyöskentelyn ohje sisälsi kysymyksiä, jotka saattoivat ohjailla osallistujien ajatuksia. Toisaalta tutkimuksen eettisyyden ja

luotettavuuden varmistamiseksi osallistujille haluttiin antaa tarvittava tieto tutkimuksen tavoitteista.

Koska molemmat ovat myös työskennelleet lastensuojelun yksikössä, piti aineiston analysoinnissa olla erityisen tarkkana ja pitää mielessä omien kokemusten vaikutus analysointiin. Tämä osoittautui haasteelliseksi, mutta koemme, että noudattamalla analyysin eri vaiheita johdonmukaisesti, on aineiston analyysi onnistunut. Aineistosta nousseet asiat ovat myös tuoneet molemmille vahvistusta omaan työn merkityksellisyyden kokemukseen ja olemme tyytyväisiä opinnäytetyön lopputulokseen. Tutkimustulokset ja johtopäätökset vastaavat tutkimuskysymyksiin ja uskomme, että pääsimme opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin. Koemme, että opimme myös paljon opinnäytetyön myötä ja koko prosessi kehitti myös ammatillista osaamistamme.

Tutkimustulokset osoittavat, että työn merkityksellisyyden kokemukset ovat monimuotoisia ja jokainen kokee merkityksellisyyttä yksilöllisesti. Opinnäytetyön tulokset ovat johdonmukaisia työn merkityksellisyyttä koskevan tutkimustiedon valossa. Koemme kuitenkin, että olemme tuoneet yksityiskohtaisempaa tietoa lastensuojelun arjessa koetuista merkityksellisyyden kokemuksista ja olemme pystyneet korostamaan näiden kokemusten tärkeyttä.

Lastensuojelu on vaativaa ja kuormittavaa työtä, jota tehdään suurella sydämellä. Ihmisten yleinen ajatus lastensuojelun työnkentän merkityksellisyydestä ja vaikuttavuudesta yhteiskunnassa on varmastikin vakiintunut, mutta työn sisällä tapahtuvia arjen kokemuksia on hyvä nostaa esille jatkossakin. Tämän opinnäytetyön myötä meille muodostui ajatus siitä, kuinka tärkeää työhyvinvoinnin kannalta on tarkastella oman työn merkityksellisyyttä. Kehitysideaa pohtiessa nousee erityisesti kysymys siitä, miten työntekijöiden merkityksellisyyden kokemusta tuetaan ja onko tämä sellainen aihe, johon työnantaja voisi erityisesti panostaa? Onko positiivisen palautteen antaminen työyhteisön sisällä asia, mitä voidaan tietoisesti lisätä ja tarvitaanko kenties enemmän aikaa yhteiselle reflektiolle, jotta merkityksellisyyden kokemukset tulevat huomioiduiksi ja tunnustetuiksi?

Olisi mielenkiintoista tutkia työn merkityksellisyyden vaikutuksia pidemmällä aikavälillä ja eri ammattiryhmissä. Opinnäytetyöhön osallistujat pitivät työtänsä merkityksellisenä, mutta tutkimukset osoittavat, etteivät kaikki koe työtänsä merkitykselliseksi. Jatkotutkimusehdotuksemme on: millaisia vaikutuksia merkityksettömyyden kokemuksilla on työntekijöille ja sitä kautta yhteiskunnalle?

LÄHTEET

Allan, B.A., Autin, K.L. & Duffy, R.D. 2016. Self-determination and meaningful work: exploring socioeconomic constraints. *Frontiers in psychology*, 7, article 71. Verkkosivu. Viitattu 9.5.2026. <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2016.00071/full>

Bailey, C. & Madden, A. 2016. What makes work meaningful – or meaningless? MIT Sloan management review. Verkkosivu. Viitattu 1.10.2025. <https://sloanreview.mit.edu/article/what-makes-work-meaningful-or-meaningless/>

Deijl, W. 2024. Two Concepts of Meaningful Work. *Journal of applied philosophy* 41(2), 202-217.

Hakala, J.T. 2024. Laadullisen tutkimuksen ABC: Menetelmäopas opinnäytteen tekijälle. Helsinki: Gaudeamus.

Hakanen, J. 2011. Työn imu. Helsinki: Työterveyslaitos. Viitattu 11.5.2026. <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/309fd413-b66e-4d27-8412-dda9517bc240/content>

Kuokkanen, J. 2025. Lastensuojelun keskusliitto. Vastavuoroisuudessa avainluottamukseen asiakastyössä lapsen kanssa. LSKL-blogi 15.12.2025. Viitattu 9.5.2026. <https://www.lskl.fi/blog/vastavuoroisuudessa-avain-luottamukseen-asiakastyossa-lapsen-kanssa/>

Lastensuojelu. 2026. Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkosivu. Viitattu 29.4.2026. <https://stm.fi/lastensuojelu>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2007/417>

Lastensuojelun käsikirja. 2023. Mitä on lastensuojelu? Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Verkkosivu. Viitattu 7.11.2025. <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu#Lastensuojelulain%20tarkoitus>

Leiviskä, E. 2011. Työ täynnä elämää. Työn merkityksellisyyden seitsemän lähdettä. Helsinki: Tietosanoma.

Liimatainen, J. & Mikkonen, J. 2024. Lastensuojelun työkentän houkuttelevuus Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden näkökulmasta. Sosionomin tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 21.2.2026. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/855323/Liimatainen_Mikkonen.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2026. Monikulttuurisuus ja kunnioittava kohtaaminen. Verkkosivu. Viitattu 9.5.2026. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/monikulttuurisuus-ja-kunnioittava-kohtaaminen/>

Martela, F. 2020. Merkityksellinen työ. Työn tuuli 1, 8–16. Viitattu 30.9.2025. https://www.henry.fi/media/ajankohtaista/tyon-tuuli/tyontuuli_012020.pdf#page=79

Mieli. 2024. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. Suomen Mielenterveys ry. Verkkosivu. Viitattu 9.5.2026. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia/>

Mielenterveystalo. n.d. Mitä työhyvinvointi tarkoittaa? Verkkosivu. Viitattu 13.5.2026. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/tyohyvinvoinnin-omahoito-ohjelma/mita-tyohyvinvointi-tarkoittaa>

Mönkkönen, K., Tapani, A. & Kokkonen, T. 2023. Arvoa ja arvottomuutta. Arvokkuuden ja merkityksellisyyden kokemukset hyvän elämän perustana. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Pessi, A.B. & Martela, F. 2017. Myötätunnon mullistava voima. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pesäpuu. n.d. Taitavalla vuorovaikutuksella parempaa lastensuojelua. Pdf-dokumentti. Viitattu 9.5.2026. <https://pesapuu.fi/wp-content/uploads/2018/03/vaikuttamismateriaali.pdf>

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 9.5.2026. Vaatii käyttöoikeuden. https://nextory.com/fi/book/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat-ja-menetelmat-5346070?utm_source=Google&utm_medium=Paid&utm_campaign=Google+|+Search+|+FI+Titles+Rest04+|+NXFI&utm_content=5346070&utm_term=laadullisen+tutkimuksen+n%C3%A4k%C3%B6kulmat+ja+menetelm%C3%A4t&utm_source=1&utm_campaignid=23205596140&utm_gbraid=0AAAAAC9hGjaorcMBA68sOmkg4aRu4KjkN&utm_gclid=CjwKCAjwwpDQBhAuEiwAa-4Wo7unQMdUYICnVRRqeum3sQZ_hSpqIKiS5503NT7Ke1IUPooOB5A2bhoCPaoQAvD_BwE

Pyöriä, P. 2014. Työhyvinvointi ja organisaation menestys. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 12.4.2026. Vaatii käyttöoikeuden. <https://nextory.com/fi/book/tyohyvinvointi-ja-organisaation-menestys-186123>

Rosso, B. D., Dekas, K. H. & Wrzesniewski, A. 2010. On the meaning of work: A theoretical integration and review. Research in organizational behavior 30, 91-127. Viitattu 10.4.2026. https://spinup-000d1a-wp-offload-media.s3.amazonaws.com/faculty/wp-content/uploads/sites/6/2019/06/Onthmeaningofwork_000.pdf

Ryan, R.M. & Deci, E.L. 2000. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. Pdf-dokumentti. Viitattu 9.5.2026. https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf

THL. n.d. Lastensuojelun sijaishuolto – vanhempien tukeminen. Verkkosivu. Viitattu 9.5.2026. <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/lastensuojelun-sijaishuolto/vanhempien-tukeminen>

Toikkanen, J & Virtanen, I. A. 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö. Rovaniemi: Lapland University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. Verkkosivu. Viitattu 8.5.2026. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytando-htk>

Työterveyslaitos. n.d. Keinoja työhyvinvoinnin edistämiseen. Verkkosivu. Viitattu 13.5.2026. <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyoelama-ja-mielenterveys/mielenterveyden-tyokalupakki/miten-voit-testi/keinoja-tyohyvinvoinnin-edistamiseen>

Työturvallisuuskeskus. n.d. Työhyvinvointi. Verkkosivu. Viitattu 13.5.2026. <https://ttk.fi/tyoturvallisuus/tyohyvinvointi/>

Vilka, H. Tutki ja kehitä. 2015. Jyväskylä: PS-Kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Ohje päiväkirjatyöskentelyyn

Päiväkirjatyöskentelyn ohje

Tämän päiväkirjatyöskentelyn tarkoituksena on kerätä kokemuksia työn merkityksellisyydestä lyhytaikaisen sijaishuollon arjessa. Päiväkirjan avulla toivomme sinun kuvaavan omia kokemuksiasi ja ajatuksiasi arjen tilanteissa, joissa työn merkityksellisyys tulee esiin.

Päiväkirjaa pidetään kahden viikon ajan. Voit kirjoittaa päivittäin tai muutaman kerran viikossa – tärkeintä on, että kirjaat kokemuksia ja ajatuksia mahdollisimman tuoreeltaan ja sinulle sopivalla tavalla. Päivittäisen kirjoittamisen laajuutta ei ole määritelty, joten muutamakin lause riittää, mutta voit kirjoittaa myös laajemmin, jos siltä tuntuu. Uskomme, että pienikin ajatus tai oivallus voi olla hyvinkin merkityksellinen tutkimuksemme kannalta!

Kirjoitusohjeet lyhyesti:

- Kirjoita vapaasti omista kokemuksistasi ja ajatuksistasi.
- Voit kirjoittaa päiväkirjaa perinteisesti paperilla ja kynällä tai vaihtoehtoisesti digitaalisilla laitteilla.
- Voit käyttää alla olevia apukysymyksiä kirjoittamisen tukena, mutta sinun ei tarvitse vastata niihin jokaiseen kaikissa merkinnöissä.
- Voit pohtia työn merkityksellisyyttä arjen pienessä hetkessä tai laajemmin esimerkiksi yhteiskunnan tasolla.

Apukysymyksiä kirjoittamisen tueksi:

- Millaisissa tämän päivän tai viikon tilanteissa koit työsi merkitykselliseksi?
- Mikä teki näistä tilanteista merkityksellisiä? (oma/toisen kokemus)
- Millaiset asiat tai tapahtumat vahvistivat kokemusta työn merkityksellisyydestä? (palaute/oma tunne, yhteisön/yhteiskunnan merkitys)
- Millainen vuorovaikutus lasten kanssa tuntui erityisen tärkeältä/merkitykselliseltä?
- Miten työyhteisön tai kollegoiden toiminta vaikutti kokemukseen työn merkityksellisyydestä?
- Oliko jokin pieni tai arkinen asia, joka sai sinut tuntemaan työn merkitykselliseksi? (kuvaile omaa ajatuksen juoksua)
- Millaisia ajatuksia kokemukset herättivät sinussa työn merkityksellisyydestä yleisesti?

Liite 2. Tiedote

Hei!

Olemme neljännen vuoden sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä lastensuojelun työntekijöiden kokemuksista työn merkityksellisyydestä. Tarkoituksenamme on selvittää, miten sosiaalialan ammattilaiset kuvaavat työnsä merkityksellisyyttä sijaishuollon arjessa, sekä kartoittaa, mitkä tekijät vahvistavat merkityksellisyyden kokemusta.

Tutkimus toteutetaan vapaamuotoisena päiväkirjatyöskentelynä, johon tarvitsemme 5 lastensuojelussa työskentelevää henkilöä. Päiväkirjaa pidetään kahden viikon ajan ja sen sisältö ja muu aineisto tallennetaan tulosten analysointia varten, mutta hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Aineisto analysoidaan laadullisesti ja sitä käytetään ainoastaan opinnäytetyössä.

Kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Opinnäytetyötä varten kysymme teiltä nimeä, puhelinnumeroa ja sähköpostiosoitetta, mutta tiedot ovat vain meidän saavutettavissa. Tutkimuksen tuloksia ei pysty yhdistämään teihin ja opinnäytetyössä esiinnytte anonyymeinä. Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voitte peruuttaa osallistumisenne, milloin vain.

Jos teillä tulee mieleen mitään kysyttävää, ottakaa rohkeasti yhteyttä!

Ystävällisin terveisin,

Rina Houni & Saara Laitinen

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma